

RIZIKA A PŘÍLEŽITOSTI INTERNETU - ÚVOD

Lenka Dědková

ZUR 387

2016

Klasifikace rizik

- Je jich mnoho, skoro vždy něco někam nepasuje
- Rychlý vývoj internetu i zařízení, prostřednictvím jichž se k němu připojujeme

O co se můžeme na internetu bát

- O sebe

své zdraví, svoji psychickou
pohodu

- Kyberšikana/online obtěžování
- Interakce s neznámými
- Kyberstalking
- Zdravotní problémy spojené s dlouhodobým používáním PC
- Závadný (nepříjemný) obsah
- Závislost

O co se můžeme na internetu bát

- O své vlastnictví

peníze, majetek, osobní
údaje

- Počítač: Malware
- Peníze: podvodné emaily, phishing, pochybné loterie/výhry, nedůvěryhodné eshopy
- Krádeže identity
- Porušování autorských práv
- (Skrytý) marketing
- Spamy

O co se můžeme na internetu bát

- O ostatní

jejich zdraví, jejich
psychickou pohodu, jejich
vlastnictví

- Můžeme být svědky
výše uvedených
chování, která ohrožují
někoho jiného

Různí lidé čelí různým rizikům

- *Uvědomit si, kdo je ohrožený a čím – závisí na tom, co kdo na internetu dělá*

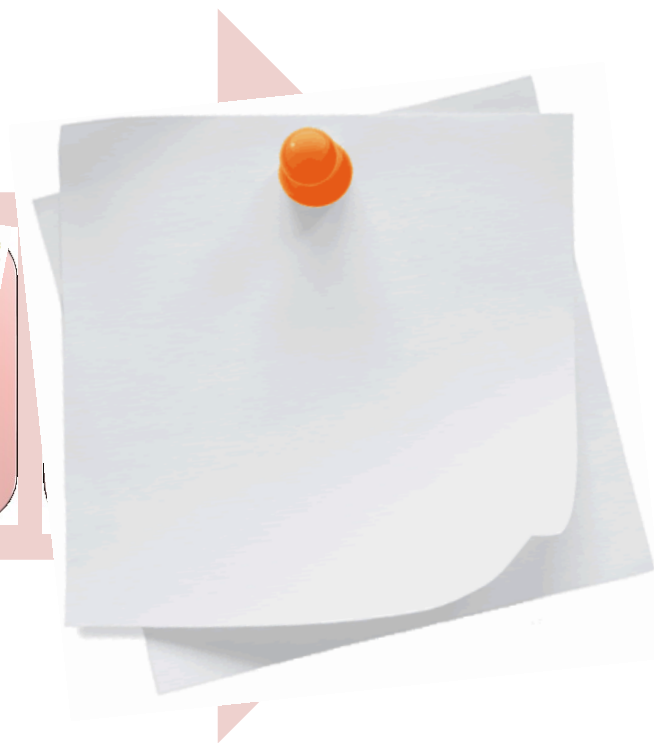
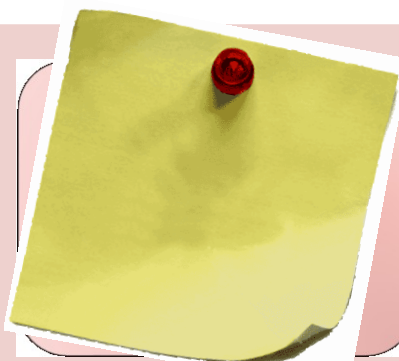
Děti a dospívající

Různí lidé čelí různým rizikům

- *Uvědomit si, kdo je ohrožený a čím – závisí na tom, co kdo na internetu dělá*

Dospělí

Různí lidé čelí různým rizikům

- *Uvědomit si, kdo je ohrožený a čím – závisí na tom, co kdo na internetu dělá*

Senioři

Naše role v dění na internetu

- **Pasivní příjemce obsahů**
 - např. příjemce e-mailů, čtenář online zpravodajství
- **Účastník online interakce s dalšími osobami**
 - např. chaty, diskuzní fóra
- **Iniciátor chování**
 - např. hraní her, psaní blogu, stahování...

Naše role v dění na internetu

- Pasivní příjemce obsahů
 - např. příjemce e-mailů, čtenář online zpravodajství
- Účastník online interakce s dalšími osobami
 - např. chaty, diskuzní fóra
- Iniciátor chování
 - např. hraní her, psaní blogů, komentování

Stejné role můžeme mít i v oblasti samotných rizik: můžeme být pasivnější a pouze číst či sledovat závadné obsahy, můžeme se aktivně účastnit nějaké interakce s další osobou a můžeme také sami rizikové chování iniciovat.

Naše role v dění na internetu

Nezapomeňme, že nemusíme být „jenom“ obětí, svědkem, ale také „pachatelem“ či „spolupachatelem“.

A to často i nevědomě.

pravodajství
osobami

..

Model rizik - EUKO

- Negativní nebo pozitivní zkušenosti jsou důsledkem interakce mezi motivacemi chování a rolí (dítěte)

Motivace

Role dítěte

		Obsah: Dítě jako adresát	Kontakt: Dítě jako účastník	Chování: Dítě jako aktér
PŘÍLEŽITOSTI	Vzdělání, studium a digitální gramotnost	Vzdělávací zdroje	Kontakt s ostatními, kteří sdíli zájmy konkrétního dítěte	Samostatně iniciované nebo kolaborativní učení
	Participace a občanská angažovanost	Globální informace	Výměna v rámci zájmových skupin	Konkrétní formy občanské angažovanosti
	Kreativita a sebevyjádření	Rozmanitost zdrojů	Dítě je vyzváno/inspirováno, aby něco vytvořilo, nebo se na něčem podílelo	Vytváření obsahu uživatelem
	Identita a sociální zapojení	Rada (osobní/ohledně zdraví/sexu, atd.)	Sociální sítě, sdílení zkušenosti s ostatními	Vyjádření identity
RIZIKA	Komerční	Reklama, spam, sponzorování	Vyhledávání/sběr osobních informací („harvesting“)	Hazardní hry, nelegální stahování, hackerství
	Agresivní	Násilný/ hrůzný/ nenávislný obsah	Šikanování, harassment (obtěžování), nebo stalking (nebezpečně pronásledování)	Šikanování nebo obtěžování jiných
	Sexuální	Pornografický/škodlivý sexuální obsah	Setkávání se s cizími lidmi, lákání na schůzku	Tvoření/přenášení pornografického materiálu do počítače/na internet
	Hodnotová	Rasistické, zkrslené informace/rady (např. ohledně drog)	Sebepoškozování, nežádoucí přesvědčování	Poskytování rad např. ohledně sebevraždy/pro-anorektických

Motivace

Role dítěte

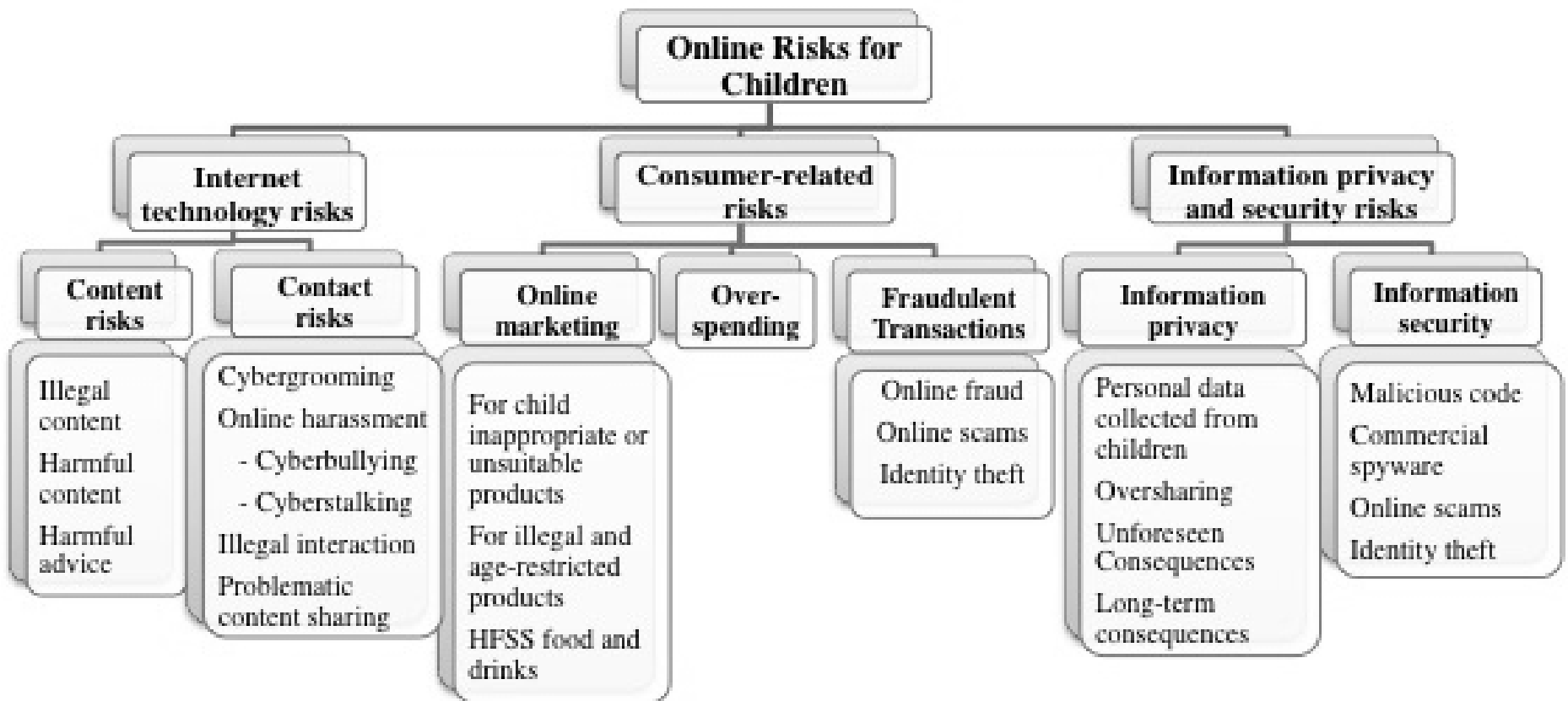
		Obsah: Dítě jako adresát	Kontakt: Dítě jako účastník	Chování: Dítě jako aktér
PŘÍLEŽITOSTI	Vzdělání, studium a digitální gramotnost	Vzdělávací zdroje	Kontakt s ostatními, kteří sdíli zájmy konkrétního dítěte	Samostatně iniciované nebo kolaborativní učení
	Participace a občanská angažovanost	Globální informace	Výměna v rámci zájmových skupin	Konkrétní formy občanské angažovanosti
	Kreativita a sebevyjádření	Rozmanitost zdrojů	Dítě je vyzváno/inspirováno, aby něco vytvořilo, nebo se na něčem podílelo	Vytváření obsahu uživatelem
	Identita a sociální zapojení	Rada (osobní/ohledně zdraví/sexu... atd.)	Sociální sítě, sdílení zkušenosti s ostatními	Vyjádření identity
RIZIKA	Komerční		Vyhledávání/sběr osobních informací („harvesting“)	Hazardní hry, nelegální stahování, hackerství
	Agresivní	hrůzný/ nenávislný obsah	Šikánování, harassment (obtěžování), nebo stalking (nebezpečně pronásledování)	Šikánování nebo obtěžování jiných
	Sexuální	Pornografický/škodlivý sexuální obsah	Setkávání se s cizími lidmi, lákání na schůzku	Tvoření/přenášení pornografického materiálu do počítače/na internet
	Hodnotová	Rasistické, zkrslené informace/rady (např. ohledně drog)	Sebepoškozování, nežádoucí přesvědčování	Poskytování rad např. ohledně sebevraždy/pro-anorektických

EUKO II

Context of development	Content	Communication
Relationships - Peers & friendship	Vulgar content shared with peers Viruses automatically sending spam emails or viruses to friends	Hate, vulgar and nasty messages Bullying by peers or strangers Creating fake SNS profile about somebody Exclusion from a group in games Being killed or cursed in games Hacked SNS or game profile by peers
Relationships - Romantic relationships	Advertisements for dating sites (including sexual or vulgar content)	Reporting fake romantic relationships Publishing sexual pictures of previous partner as “revenge” Publishing attractive pictures to attract peers Meeting online strangers for dating purposes
Relationships - Parents	Seeing inappropriate content without parents’ permission	Parent-child conflicts because of the Internet Parents force child to be offline because of addiction Posting rude or vulgar comments about parents
School	Untrue information from the Internet used for school assignments School problems because of technology (i.e., viruses, slow internet)	Offensive comments about teachers or creating fake profiles of teachers School problems after being online too much
Sexuality	Commercials with sexual content (Youtube, games, web, pop-ups, e-mail) Pornographic material Sexual pictures or videos on the web (Ask, Chatroulette) Watching live pornography Viruses put pornography on computers or SNS	Sexual communication, requests, and comments Bullying with sexual content Intentional publishing of sexual pictures to attract peers in order to get likes Shared revenge porn or virtual sex

Context of development	Content	Communication
Identity & personal data	<p>Pop-ups or webpages asking for personal data</p> <p>Viruses automatically sending e-mails, or posting stuff or messages on Facebook</p>	<p>Stolen / sharing virtual identity (e-mail, SNS profile, avatar)</p> <p>Hacked or hijacked account and posting untrue or private information</p> <p>Pretending to be someone else (e.g., celebrities, known people, not existing people)</p> <p>Lying about personal data</p> <p>Sharing personal data (e.g., address, phone number, photos, etc.) or too many private details</p> <p>Requests for personal information from strangers</p> <p>Meeting online strangers offline</p>
Health & well-being (included addiction)	<p>Overuse or addiction problems, including headaches, reduced eating, reduced sleeping, losing friends, eye problems</p> <p>Seeing pro-anorexia web sites</p> <p>Preoccupation by nasty/sexual videos or gaming</p>	<p>Emotional problems after bullying or bothering contact</p> <p>Losing contact with reality</p>
Morality	<p>Racist content</p> <p>Illegal activities, like downloading programs, movies, and music</p> <p>Videos with violence</p> <p>Finding untrue or false information</p> <p>Commercials telling you to buy, download, or win something</p> <p>Vulgar, nasty, hate websites, images, videos</p>	<p>Racist messages</p> <p>Sharing illegal materials (e.g., programs, movies, music) in P2P networks</p> <p>Fake e-mails telling you that you can win something</p> <p>Commercial e-mails</p>

Klasifikace rizik dle OECD

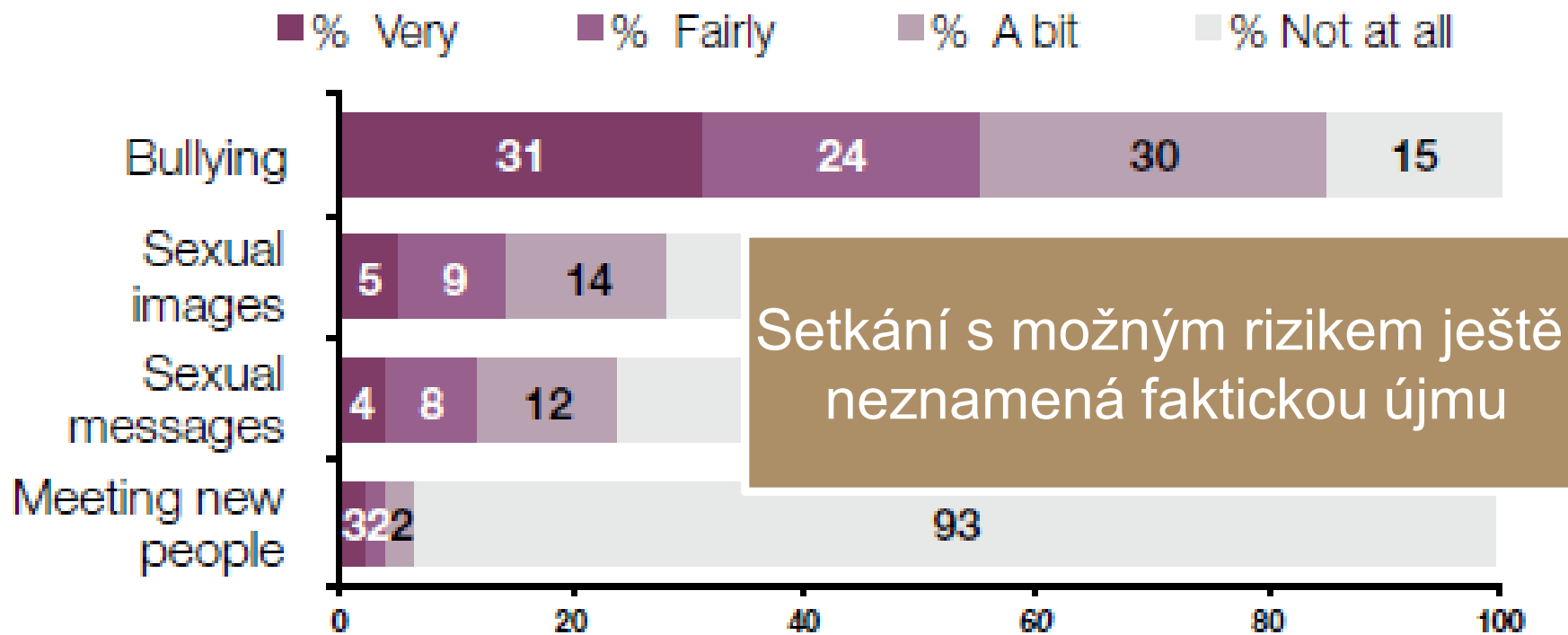
The Protection of Children Online: Risks Faced by Children Online and Policies to Protect Them (*Organisation for Economic Co-operation and Development, 2011*)

Pojetí online rizik

- **Online riziko:** v digitálním prostoru
- **Příbuzné termíny:**
 - **rizikové chování:** nežádoucí fenomén ohrožující zdraví, pozitivní vývoj, před kterým je potřeba chránit (Jessor & Jessor, 1977)
 - **problémové chování:** porušení uzákoněných a sociálních norem, které doprovázeno sankcemi (Jessor & Jessor, 1977)
 - **antisociální chování:** vývojově dysfunkční chování (delikvence, agrese, vandalismus) (Beranová, Ježek, & Širůček, 2011)
 - **Riskující chování - „risk-taking behavior“:** účast na takovém chování, které může mít neblahé důsledky a které současně může přinášet nějaké zisky (Gullone & More, 2000)
- **Riziko a újma (EU Kids Online)**
 - Co je rizikové?

Riziko x újma

How upset the child felt after encountering the risk online

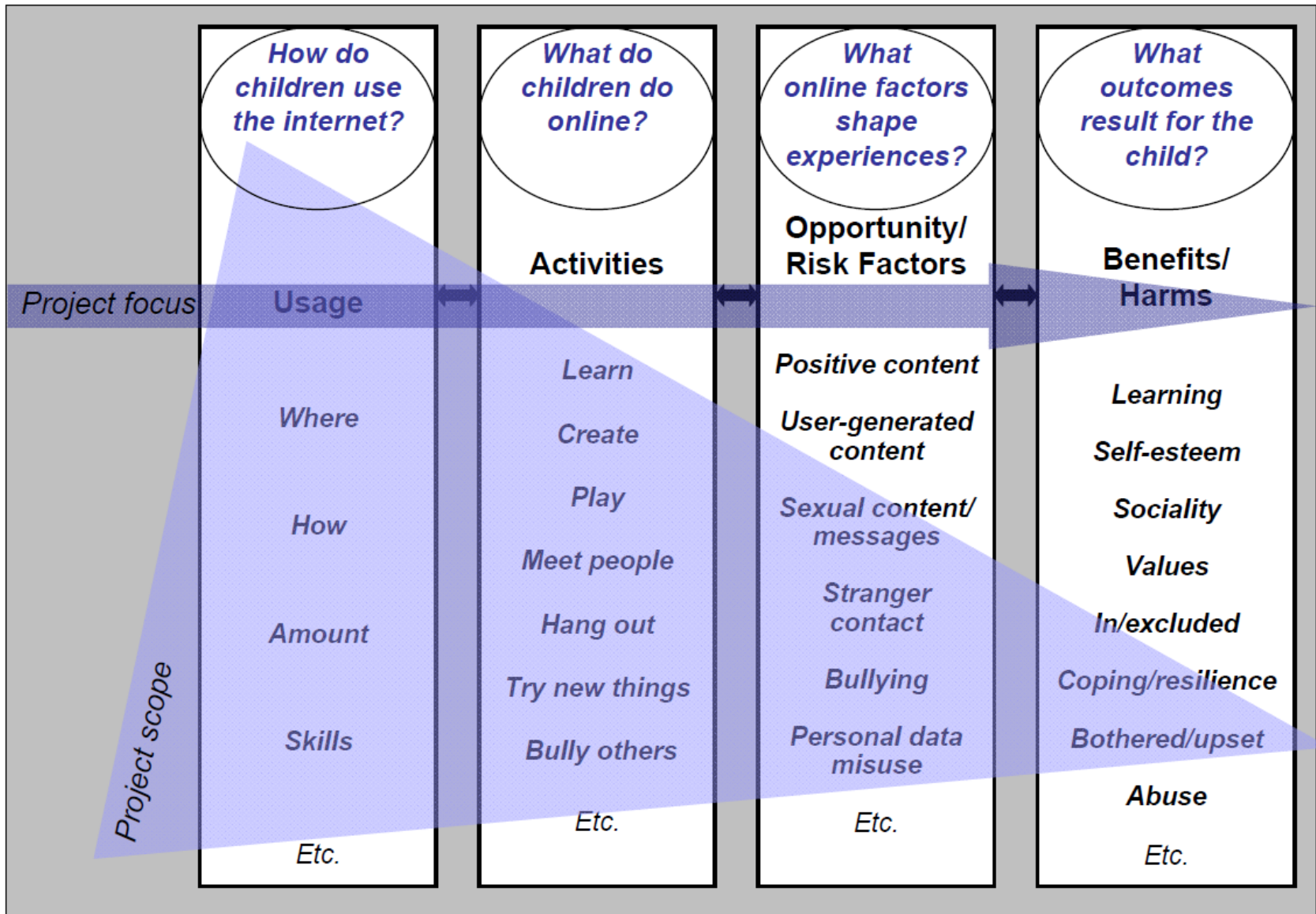

EUKO II

(<http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/Home.aspx>)

- Cíl: vytvořit výzkum zaměřený na děti a kontext, srovnatelný napříč státy, zabývající se zkušenostmi dětí s online riziky
- ftf šetření dětí (9-16 let) používajících internet a jejich rodičů ve 25 zemích
- 25 142 dětí plus jejich rodiče, 2010

Implicitní provázanost rizik a příležitostí

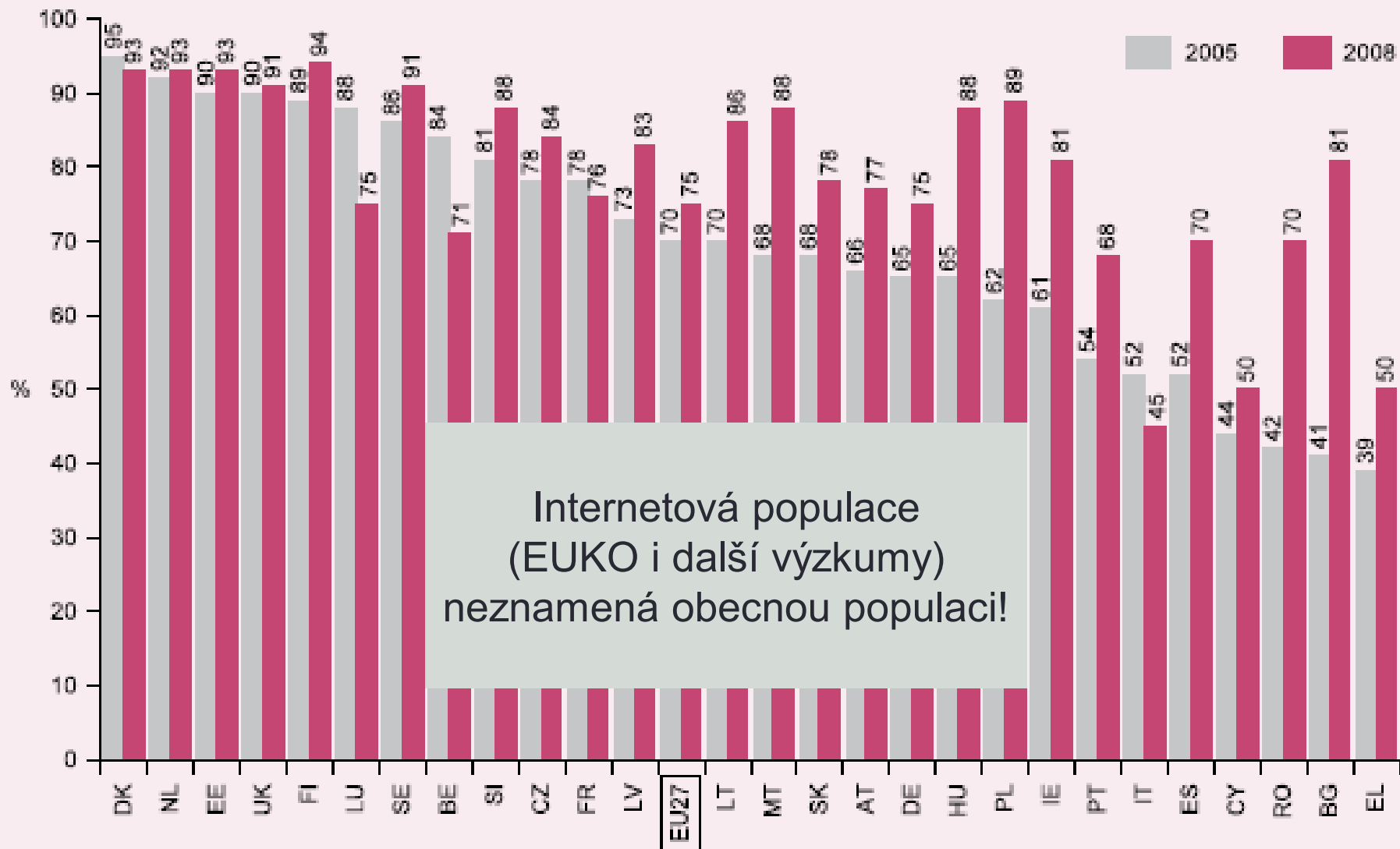

Figure 2: EU children online (%) (Source: Eurobarometer, 2005, 2008)

Riziko, újma a ...

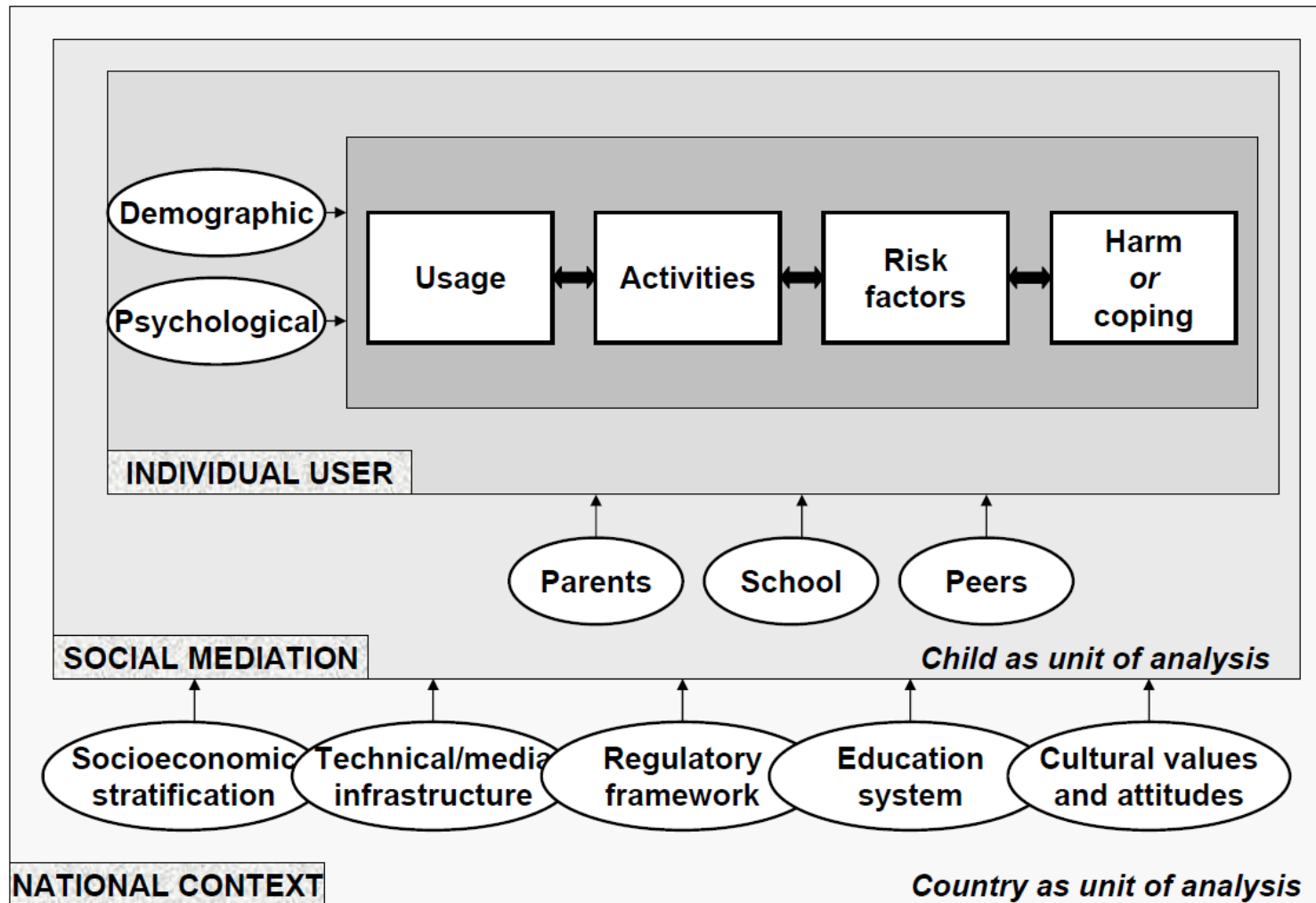
- Co nás na rizicích zajímá?
 - Ti, kteří se s nimi setkávají x ti, kteří ne
 - Ti, kteří po setkání s rizikem zažívají újmu x ti, kteří ne
 - K čemu setkání s rizikem (a újmu) vede?

Predispozice
- Osobnostní
- Situační

Resilience
Coping

Dopady

Jaké faktory ovlivňují výskyt online rizik?

Zdroj: *Risks and safety on the internet: The perspective of European children* (2011)

Vztah mezi online riziky a používáním internetu

Figure 102: Children who have encountered one or more online risk factors by children who use the internet daily, by country

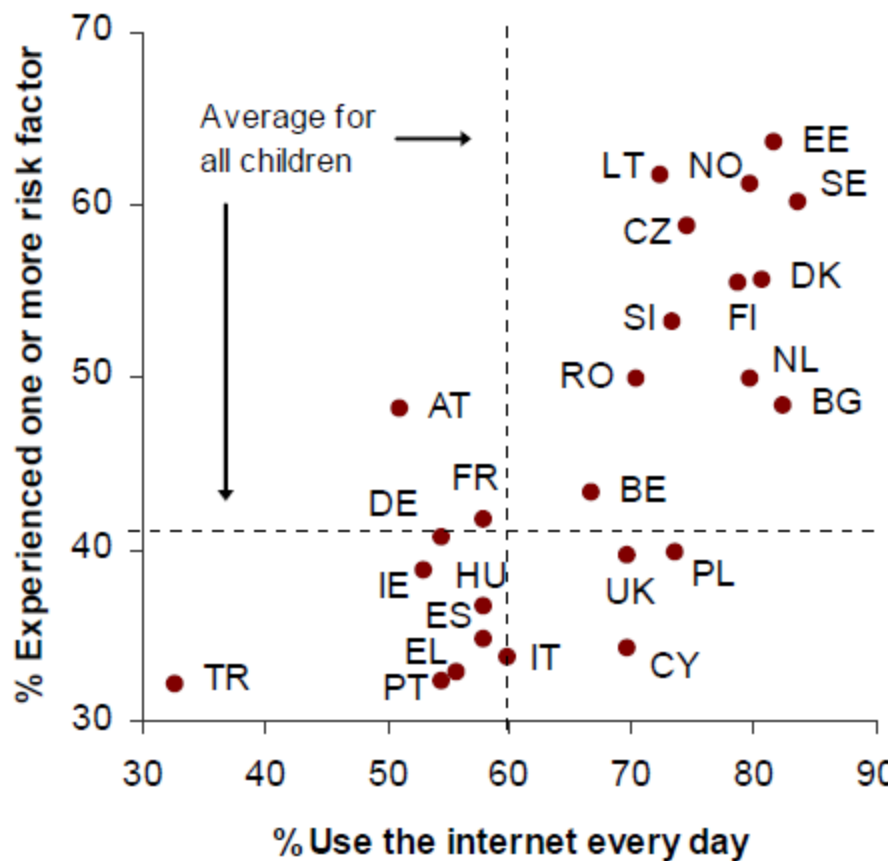
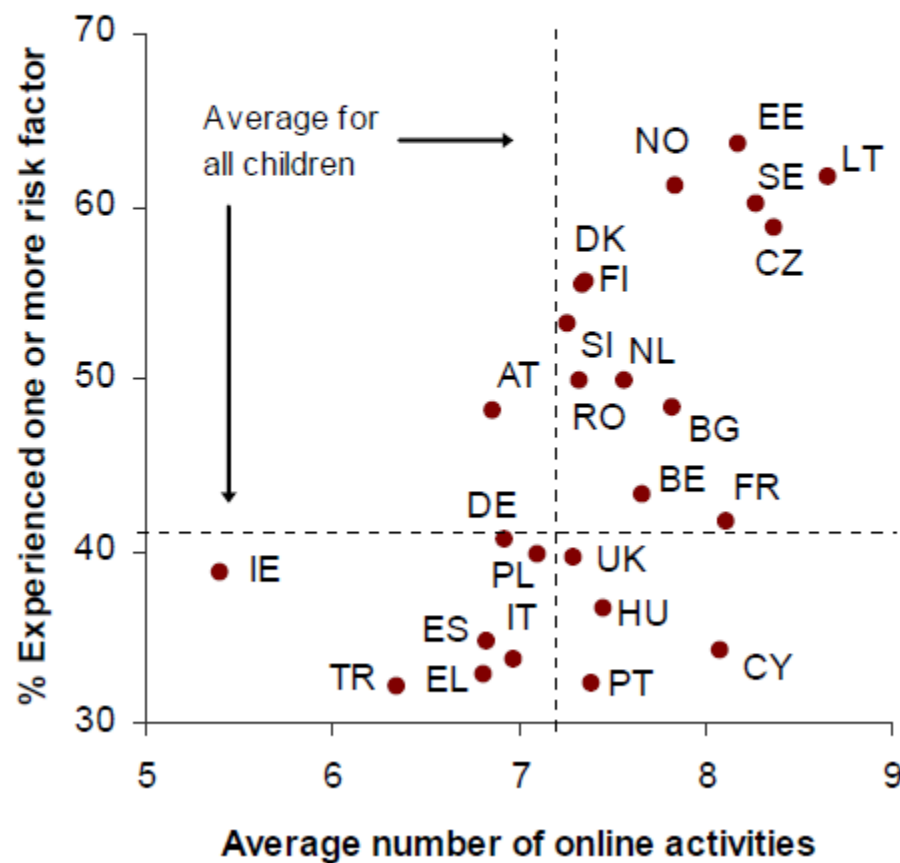
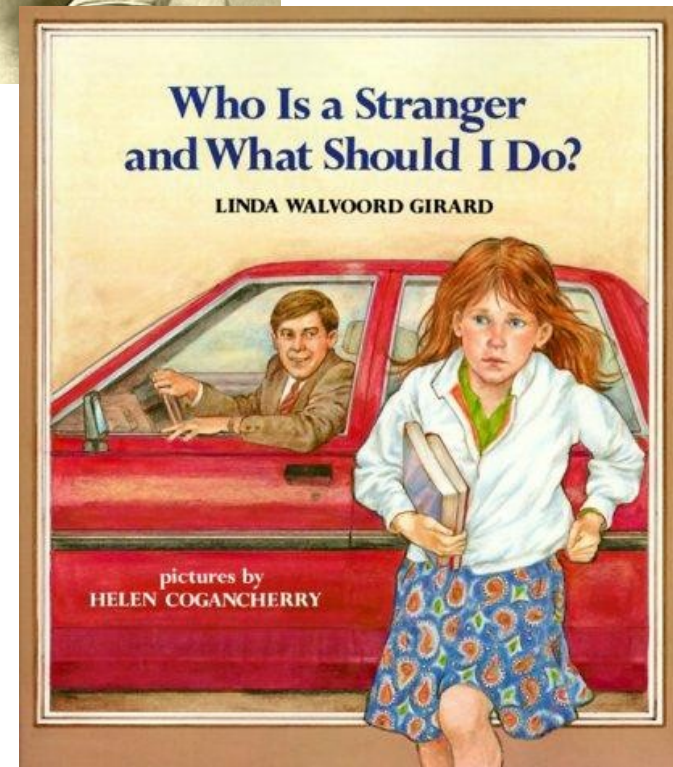
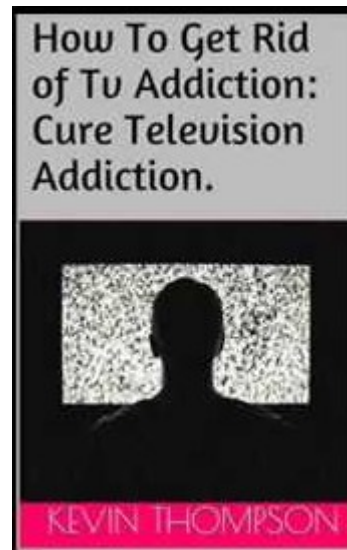
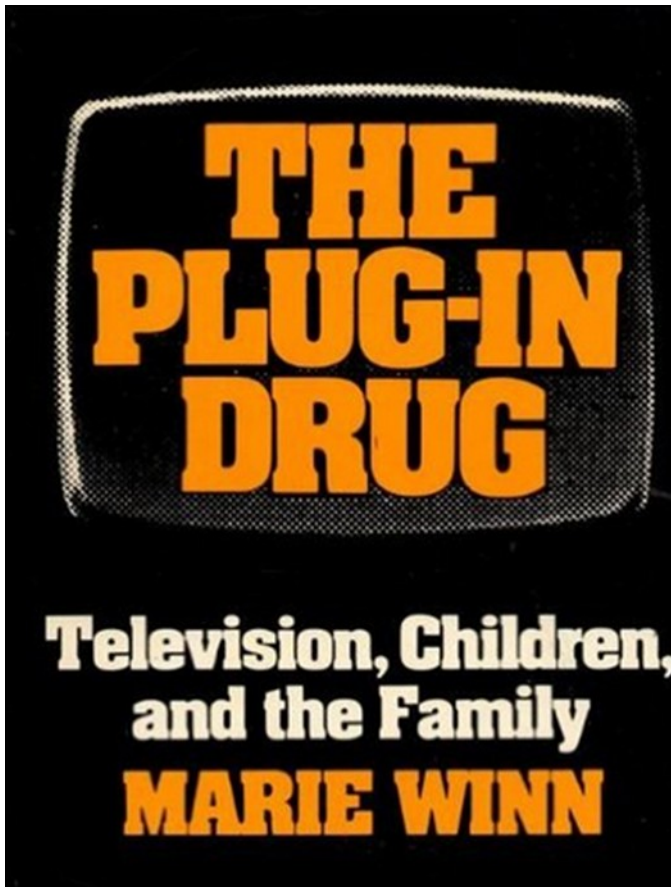

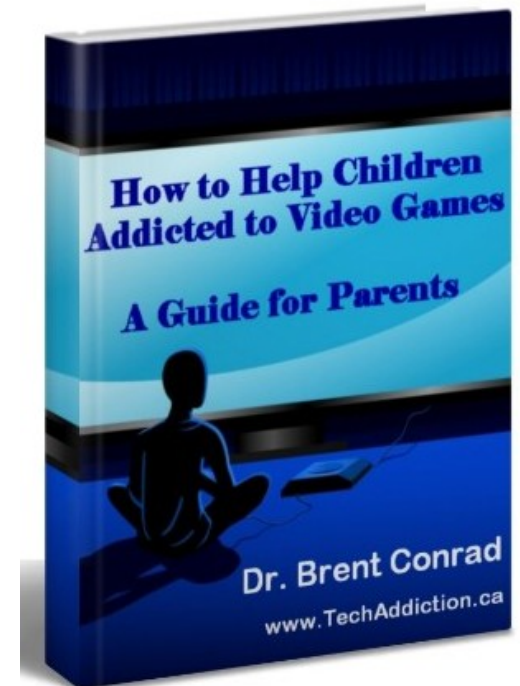
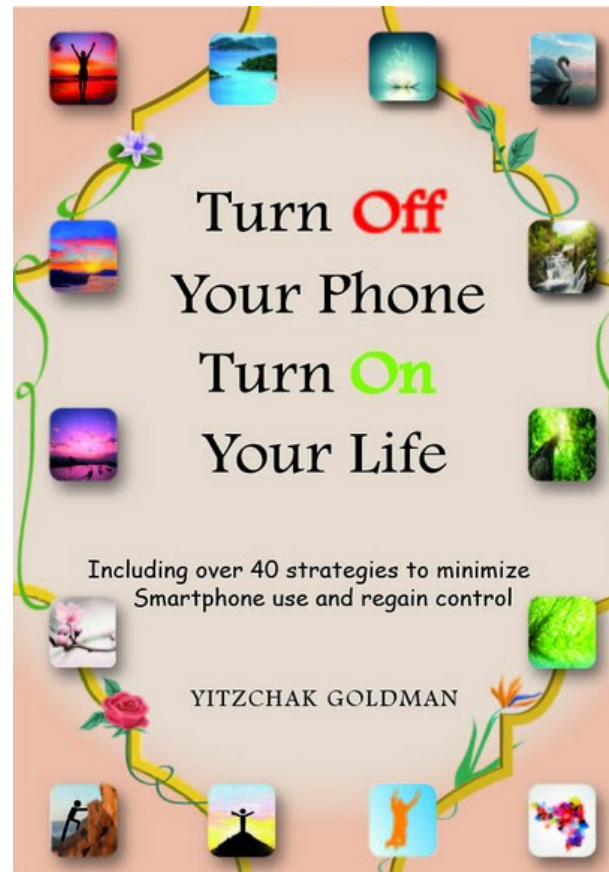
Figure 105: Children who have encountered one or more online risk factors by children's average number of online activities, by country

Internetové problémy nejsou nové problémy

Internetové problémy nejsou nové problémy

Literatura

- Douglas, M., & Wildavsky, A. (1982). Risk and culture. Berkeley: University of California Press.
- Guan, S.A. & Subrahmanyam, K. (2009) Youth Internet use: risks and opportunities. *Current Opinion in Psychiatry*, 22, 351–356.
- Hasebrink, U., Görzig, A., Haddon, L., Kalmus, V. and Livingstone, S. (2011) *Patterns of risk and safety online. In-depth analyses from the EU Kids Online survey of 9-16 year olds and their parents in 25 countries*. LSE, London: EU Kids Online.
- Hasebrink, U., Livingstone, S., Haddon, L. (2008) *Comparing children's online opportunities and risks across Europe: Cross-national comparisons for EU Kids Online*. London: EU Kids Online (Deliverable D3.2).
- Livingstone, S. & Haddon, L. (2009). *EU Kids Online: Final report*. LSE, London: EU Kids Online.
- Lobe, B., Livingstone, S., Ólafsson, K. and Vodeb, H. (2011) Cross-national comparison of risks and safety on the internet: Initial analysis from the EU Kids Online survey of European children, London: EU Kids Online, LSE.
- OECD (2011), "The Protection of Children Online: Risks Faced by Children Online and Policies to Protect Them", OECD Digital Economy Papers, No. 179, OECD Publishing.
<http://dx.doi.org/10.1787/5kgcjf71pl28-en>
- Smahel, D., Wright, M. F., & Cernikova, M. (2014, in press). Classification of online problematic situations in the context of youths' development. *Communications: European Journal of Communication Research*.
- Valkenburg, P.M. & Soeters, K.E. (2001). Children's Positive and Negative Experiences With the Internet: An Exploratory Survey. *Communication Research*, 28, 652-675.